

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
ДМШ №1 ім. П. Майбороди

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ДМШ №1
ім. П. Майбороди

Протокол №1
від 05 вересня 2022р.

_____ Є.Дудник
наказ № 26/1- Д
від 05 вересня 2022р.

**Освітня програма з музичного мистецтва
Полтавська дитяча музична школа №1 імені П. Майбороди
Полтавської міської ради
середнього (базового) підрівня ,
складена на основі типової навчальної програми
«Музичний інструмент фортепіано»**

Полтава2022

ВСТУП

Навчальна програма з навчальної дисципліни **«Музичний інструмент фортепіано»** документ, що визначає загальний нормативний зміст, обсяг та результати навчання учнів початкової мистецької освіти елементарного підрівня музичного мистецького спрямування.

Навчальна програма встановлює мету, завдання навчальної дисципліни, перелік ключових компетентностей, рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, рекомендації щодо його проведення, а також критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання.

Опанування нормативного змісту навчальної програми дає можливість здобувачам освіти набути визначених освітньою програмою з музичного мистецтва (інструментальні класи, фортепіано) компетентностей у своєму повсякденному житті, а також продовжити навчання на наступному підрівні початкової мистецької освіти за фахом або спорідненим видом мистецтва.

Навчальна програма орієнтована на здобуття початкової музичної освіти елементарного підрівня в мистецьких школах (музичних школах або музичних відділеннях шкіл мистецтв), а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямком.

За потреби здобуття початкової мистецької освіти може відбуватися в очній, дистанційній або за екстернатною формами.

Нормативний зміст навчальної програми розрахований на дітей, які розпочинають навчання в 6-7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), а також може бути реалізований у навчанні осіб старшого віку, які не мають початкових компетентностей, формування яких передбачено цією навчальною програмою. У разі навчання осіб, старших за 6-7 років, кількість

років навчання для опанування змісту навчальної програми може скорочуватись з урахуванням психофізичного розвитку учня/учениці, його/її можливостей, темпу опанування ним/нею нормативного змісту для досягнення результатів навчання, передбачених для четвертого року здобуття освіти на елементарному підрівні.

У цьому випадку виклад передбаченого матеріалу ущільнюється шляхом відведення меншої кількості годин на той чи інший модуль програми.

Нормативний зміст навчання базується на традиціях та досвіді української, західноєвропейської та інших світових фортепіанних шкіл, враховує сучасні потреби особистості у творчому самовираженні, формуванні образного мислення та емоційно-естетичного досвіду, розвитку особистісного мистецького сприйняття дійсності, заохочення до самостійної музичної діяльності.

Мета навчальної програми – узагальнення та систематизація нормативного змісту навчання в логічній послідовності для досягнення учнем/ученицею визначених освітньою програмою нормативних результатів навчання шляхом застосування комплексу педагогічних методів, підходів та інструментів.

Перший рік навчання			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Коригування посадки учня за інструментом у зв'язку зі зміною його фізіологічних можливостей. Удосконалення набутих технічних та музично-виконавських навичок. Розвиток поліфонічного мислення. .	<p>Коригування посадки учня за інструментом.</p> <p>Уявлення про особливості звучання різних типів фактури. Розуміння доцільності ігрових рухів та використання їх під час виконання. Вивчення етюдів на різні види техніки.</p> <p>Вдосконалення виконання гам на 4 октави. Виконання коротких та довгих арпеджіо обома руками на 4 октави.</p> <p>Розвиток поліфонічного мислення, інтонування в поліфонічній фактурі. Старовинні танці в сюїтному циклі.</p> <p>Виконання мелізматики.</p> <p>Основні принципи роботи з аплікатурою.</p>	—	<p>Самостійно коригує посадку за інструментом.</p> <p>Уявляє особливості звучання різних типів фактури. Контролює взаємозв'язок аплікатурних та рухово-технічних елементів, їх залежність від художнього образу.</p> <p>Виконує комплекс прийомів гри гам, акордів, та арпеджіо.</p> <p>Розуміє та застосовує принципи роботи над окремими елементами поліфонії, супроводжує слухом інтонаційні голосові лінії, досягає балансу голосоведення.</p> <p>Розпізнає графічне зображення мелізмів у нотному тексті, вірно розшифровує та грає види мордентів. Відтворює нотний текст з усіма деталями: інтонаційна виразність, темп, агогіка, динаміка, педалізація. Відтворює ритмічні рисунки.</p> <p>Відтворює аплікатурні формули в інструктивному та музичному матеріалі.</p>
Навчальний модуль 2. Робота над кантиленою. Розвиток асоціативного мислення. Удосконалення навичок роботи з музичним текстом у	<p>Розвиток навичок виконання кантиленного твору, залежність якості звуку від ваги руки, сили, швидкості руху.</p> <p>Розширення кола завдань, виразні особливості жанру. Форми, елементи</p>	—	<p>Має відчуття довжини фрази, розуміння смислових наголосів у творах кантиленного типу.</p> <p>Використовує в роботі над твором комплекс засобів музичної виразності, який за рівнем складності відповідає поточному етапу навчання.</p> <p>Дотримується основних правил з</p>

творах різних жанрів.	музичної мови. Драматургія твору великої форми . .Розвиток практичних навичок роботи з різними типами фактури Розвиток асоціативного мислення і образної уяви під час роботи над музичним твором. Робота над складними ритмічними послідовностями в різноманітних творах. Читання з листа творів з програм попереднього підрівня.		розбору нотного тексту у відповідності до виконавських вказівок щодо динаміки, артикуляції, темпу. Розуміє та відтворює побудову твору великої форми. Розкриває образний зміст твору, його характерні особливості. Має уявлення та вміє виконувати складні ритмічні фігури в різних творах рухливого характеру. Демонструє вміння охоплювати увагою незнайомий текст в цілому, використовуючи комплекс музично-теоретичних знань.
Модуль		—	
Всього годин у навчальному році			

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

демонструє належну якість звуковедення, виразність фразування ,збалансовану динаміку;

застосовує інтонаційну виразність, темп, агогіку, динаміку, педалізацію ;

точно відтворює нотний текст з усіма деталями;

виконує програму напам'ять.

Протягом навчального року здобувач музичної освіти опановує 6-8 творів різних за жанрами та характером, в тому числі: 1 поліфонічний твір; 1 твір великої форми; 2-3 різнохарактерні п'єси; 2-3 етюди на різні види техніки; грає з листа доступні за складністю мелодії.

Завдання модульного контролю №1: грає напам'ять 2 твори: поліфонічний твір, п'єса або етюд.

Завдання модульного контролю №2: грає напам'ять 3 твори: твір великої форми, 2 різнохарактерних п'єси.

Другий рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 3. Удосконалення вивчених та опанування нових прийомів гри, виконавської техніки. Розширення знань про типи фактури у творах гомофонно-гармонічного та поліфонічного складу.</p>	<p>Розвиток свободи виконавського апарату на основі подальшого вдосконалення технічних навичок. Виконання гам до 3-х знаків у прямому та протилежному русі – у терцію, дециму, сексту; тонічний тризвук з оберненням – акорди, арпеджіо (короткі, довгі); хроматична гама у прямому русі; D7 – довге арпеджіо обома руками від білих клавіш. Вивчення творів різних жанрів та стилів відповідного рівня складності.</p> <p>Поєднання темброво-регістрових уявлень з навичками педалізації.</p> <p>Особливості звучання різних типів фактури: акордовий та фігураційний типи, гомофонно-гармонічний та поліфонічний склад. Робота над двоголосними або триголосними поліфонічними творами. Темпоритмічні, штрихові особливості фуги та інвенцій, виконання мелізматики.</p> <p>Читання з листа творів з програми попереднього підрівня.</p>		<p>Дотримується належної аплікатури під час зміни позиції.</p> <p>Визначає аплікатурні формули в інструктивному та музичному матеріалі. Виконує комплекс прийомів гри гам, акордів та арпеджіо.</p> <p>Відтворює нотний текст з усіма деталями. Демонструє рівень опанування технічної та виконавської складності та інтонаційні принципи ведення мелодичної лінії.</p> <p>Виконує твори, поєднуючи темброво-регістрові уявлення з навичками педалізації. Підбирає необхідну педалізацію та вміє позначити її в нотному тексті.</p> <p>Визначає та передає особливості звучання різних типів фактури у творах гомофонно-гармонічного та поліфонічного складу. Виконує поліфонічні твори, дотримуючись стильових особливостей ритмічних послідовностей, кадансів, мелізматики, штрихового оформлення.</p> <p>Демонструє вміння охоплювати увагою незнайомий текст у цілому, зберігаючи єдність темпу та ритму, використовуючи комплекс музично-</p>

<p>Модуль 4. Розширення знань у роботі над творами великої форми: сонатина, соната, рондо, варіації. Удосконалення навичок роботи з музичними текстами, інтонаційна виразність.</p>	<p>Опрацювання окремих елементів музичної тканини, спрямоване на виявлення особливостей музичних виразних засобів (мелодії, супроводу, ритму, голосоведення).</p> <p>Формування практичних навичок аналізу музичної форми. Розвиток практичних навичок роботи у творах великої форми: сонатина, рондо, варіації, соната.</p> <p>Робота над цілісністю виконання, виразністю виконавського замислу різножанрових музичних творів. Взаємозв'язок темпу, ритму та їх значення у відтворенні художнього змісту музичного твору.</p> <p>Транспортування нескладних музичних текстів у задану тональність.</p>		<p>теоретичних знань.</p> <p>Використовує в роботі над творами комплекс засобів музичної виразності, який відповідає поточному етапу навчання. Використовує комплекс артикуляційних прийомів.</p> <p>Застосовує вивчену термінологію для аналізу структурних елементів музичної мови для подальшого усвідомленого виконання музичних творів.</p> <p>Знає структуру сонатини, рондо, варіацій, сонатної форми. Постійно удосконалює навички вивчення тексту напам'ять шляхом структурування та деталізації музичного твору.</p> <p>Виконує музичні твори, розкриваючи художній зміст за допомогою засобів музичної виразності, визначає особливості музичного тексту. Розширює свій концертний репертуар.</p> <p>Володіє навичкою транспортування нескладних музичних текстів у задану тональність.</p>
<p>Всього годин у навчальному році</p>			

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

демонструє впевненість під час гри, чітку координацію рук, якісне звучання;

застосовує опановані засоби музичної виразності для розкриття художнього змісту твору ;

точно відтворює передбачені текстом динамічні відтінки, ритмічні послідовності, штрихи;

виконує музичні твори з відповідним емоційним забарвленням.

Протягом навчального року здобувач музичної освіти опановує не менш 6-8 творів різних за жанрами та характером, в тому числі:

1 поліфонічний твір; 1 твір великої форми; 2-3 різнохарактерні п'єси; 2-3 етюди на різні види техніки;

грає з листа доступні за складністю мелодії, транспонує нескладні музичні тексти.

Завдання підсумкового контролю:

Модульний контроль №3: грає напам'ять

2 твори- поліфонічний твір, п'єса або етюд;

Модульний контроль №4: грає напам'ять 3 твори- твір великої форми, 2 різнохарактерні п'єси.

Третій рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Навчальний модуль 5. Удосконалення навичок роботи з музичним текстом у творах рухливого та кантиленного характеру. Удосконалення навичок роботи з музичним текстом у поліфонічних творах. Удосконалення виконання комплексу гам, акордів, арпеджіо.</p>	<p>Практично-виконавська робота над розвитком різних видів техніки.</p> <p>Поєднання темброво-регістрових уявлень з навичками педалізації.</p> <p>Закріплення раніше відпрацьованих прийомів гри та звуковидобування у творах кантиленного характеру.</p> <p>Удосконалення навичок самостійної роботи над нотним текстом. Ознайомлення з напрямками сучасної музики.</p> <p>Особливості звучання поліфонії; інтонаційне відчуття та відтворення різних звукових ліній за допомогою постійного слухового контролю.</p> <p>Відчуття розгортання музичного твору в часі.</p> <p>Розуміння залежності звучання інструмента від різних акустичних умов. Виконання гам до 4-х знаків в прямому та протилежному русі у терцію, дециму; акорди; арпеджіо</p>	<p style="text-align: center;">—</p>	<p>Під час виконання технічного матеріалу та інструктивних етюдів демонструє рівність звучання в часі та динаміці, під час виконання пасажів відчуває ладове тяжіння, ритмічну пульсацію.</p> <p>Використовує та вміє визначати педаль відносно жанрів та стилів у творах відповідної складності.</p> <p>Відтворює емоційно-образний зміст та прийоми звуковидобування в процесі виконання творів. Вміє самостійно працювати над текстом музичних творів різних жанрів та стилів. Виконує твори сучасної музики з відтворенням ритмічних, штрихових, динамічних особливостей.</p> <p>Володіє комплексом виконавських навичок для роботи над певним видом поліфонії. Демонструє вміння самостійно розібрати фрагмент поліфонічного твору(підібрати доцільну аплікатуру, опрацювати окремо кожний голос, вертикальну взаємодію).</p> <p>Відчуває розгортання музичного твору у часі.</p> <p>Розуміє залежність звучання від акустичних умов.</p> <p>Виконує гами до 4-х знаків в прямому та протилежному русі в терцію та дециму. Грає акорди та</p>

<p>Навчальний модульб. Удосконалення навичок роботи з музичним текстом у творах великої форми. Темброво-динамічні співвідношення. Поняття інтерпретації. Робота над творами кантиленного та рухливого характеру.</p>	<p>короткі, довгі з оберненнями; хроматична гама в прямому та протилежному русі. D7довге арпеджіо від білих клавіш.</p> <p>Читання з листа творів з попередніх років навчання.</p> <p>Драматургія розвитку та логічне поєднання контрастних образів у творах великої форми .</p> <p>Вміння переключатися з одного виду фактури на інший зі збереженням метроритму. Робота над творами кантиленного та рухливого характеру.</p> <p>Педалізація, звуковедення, стилістичні особливості.</p> <p>Вивчення творів різних жанрів та стилів відповідного рівня складності з усвідомленим узгодженням їх тенічної та художньої складових.</p> <p>Підбір акомпанементу, використовуючи головні ступені ладу. Транспонування нескладних музичних текстів.</p>		<p>арпеджіо з оберненнями, хроматичну гама в прямому та протилежному русі.</p> <p>Демонструє вміння охоплювати увагою незнайомий текст, зберігаючи єдність темпу та ритму, використовуючи комплекс музично-теоретичних знань.</p> <p>При виконанні твору великої форми вміє логічно поєднувати контрастні образи та переключатися з одного виду фактури на інший. Відтворює поєднання штрихів, динамічних відтінків, рельєфність фразування в музичних творах різного характеру.</p> <p>Знає особливості звуковидобування та педалізації у творах різного характеру. Вміє визначити педаль в музичних творах.</p> <p>Виконує твори різних жанрів та стилів відповідного рівня складності з усвідомленим узгодженням їх технічної та художньої складових із застосуванням комплексу прийомів звуковедення.</p> <p>Підбирає акомпанемент ,використовуючи головні ступені ладу. Володіє навичкою транспонування нескладних музичних текстів.</p>
<p>Всього годин у навчальному році</p>			

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

демонструє розвинений виконавський апарат, чітку координацію рук, вільні ігрові рухи;

застосовує комплекс прийомів звуковедення ;

якісно відтворює засоби музичної виразності для розкриття художніх образів музичних творів;

виконує твори напам'ять на основі постійного слухового контролю.

Протягом навчального року здобувач музичної освіти опановує не менш 6-8 творів різних за жанрами

Та характером, в тому числі: 1-2 поліфонічних твори; 1 твір великої форми; 2 різнохарактерні п'єси;

2-3 етюди на різні види техніки; грає з листа доступні за складністю мелодії.

Завдання підсумкового контролю:

Модуль №5: грає напам'ять 2 твори- поліфонічний твір, п'єса або етюд.

Модуль №6: грає напам'ять 3 твори- твір великої форми, 2 різнохарактерні п'єси.

Четвертий рік навчання			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Навчальний модуль 7. Опанування та удосконалення набутих технічних та музично-виконавських навичок. Вирішення виконавських завдань у поліфонічних	Робота над розвитком різних видів техніки. Формування навичок усвідомленого самоконтролю під час чергування напруги та розслаблення руки; розуміння доцільності рухів. Виконання гам до 5-ти знаків у прямому та протилежному русі, у терцію, дециму,		Демонструє якість виконання різних видів техніки в етюдах та творах рухливого характеру. Виконує етюди на різні види техніки. Під час виконання гам, акордів, арпеджіо дотримується принципів позиційної гри, забезпечуючи рівність виконання.

<p>творах.</p>	<p>сексту; акорди, всі види арпеджіо, хроматична гама в прямому та протилежному русі. D7 довге арпеджіо, 3M7-короткі арпеджіо.</p> <p>Вивчення творів з комбінаціями штрихів, аплікатурних формул, розширених мелодичних ліній та фраз.</p> <p>Продовження роботи над розвитком поліфонічного мислення, слухового контролю, методів реалізації поліфонічних завдань. Властивості викладу музичного матеріалу: інтонаційний характер, закономірності розвитку та побудови форми.</p> <p>Робота над творами різноманітними за складом, характером, фактурою та технікою виконання.</p> <p>Застосування комплексу прийомів звуковедення у творах кантиленного типу.</p> <p>Особливості педалізації у творах різних жанрів та стилів.</p> <p>Читання з листа творів з програм попередніх років навчання.</p> <p>Удосконалення слухового контролю за якістю звучання.</p> <p>Закріплення навичок</p>		<p>Виконує твори відповідної складності, знає особливості звуковидобування, штрихів у творах різних жанрів та стилів.</p> <p>Виконує поліфонічний твір, дотримуючись стильових особливостей, ритмічних малюнків, мелізматики, штрихового оформлення. Демонструє вміння чути поліфонічну тканину, вести кожний голос окремо та всю сукупність голосів в їх взаємозв'язку згідно характеру звучання.</p> <p>Демонструє усвідомлений підхід до роботи над творами різних жанрів.</p> <p>Знає особливості звуковидобування та педалізації у творах різних жанрів та стилів.</p> <p>Демонструє вміння охоплювати увагою незнайомий текст в цілому, зберігаючи єдність темпу та ритму.</p> <p>Відтворює емоційно-образний</p>
<p>Навчальний модуль 8. Удосконалення опанування</p>			

<p>різних видів техніки гри. Характер музичної мови та особливості виконавських засобів у творах великої форми.</p>	<p>педалізації. Спцифіка педалізації в творах відповідно до особливостей жанру, форми, епохи.</p> <p>Робота над творами, різноманітними за складом, характером, фактурою та технікою виконання.</p> <p>Звуковедення у творах кантиленного характеру. Формування музичного мислення в процесі виконання музичного твору відповідно до авторського бачення.</p> <p>Розвиток навичок інтерпретації відповідно стилю та цілісного виконання творів.</p> <p>Вивчення твору великої форми, аналіз будови.</p> <p>Транспонування нескладних музичних текстів. Підбір акомпанементу.</p>		<p>зміст музичного твору.</p> <p>Розуміє спцифіку педалізації у творах відповідно до особливостей жанру, форми, епохи.</p> <p>Вміє самостійно визначати основні аплікатурні, артикуляційні прийоми, звуковидобування в музичних творах.</p> <p>Використовує інтонаційні та динамічні нюанси, застосовує різно анітні засоби звуковидобування.</p> <p>Використовує можливості фортепіано для досягнення переконливої інтерпретації авторського тесту.</p> <p>Розуміє будову твору великої форми. Застосовує опановані засоби музичної виразності для відтворення художнього образу</p> <p>Володіє навичкою транспонування нескладних музичних текстів. Підбирає акомпанемент.</p>
<p>Всього годин у навчальному році</p>			

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

демонструє добре організований та відповідно розвинений виконавський апарат;

застосовує різні засоби звуковедення, звуковидобування, артикуляції;

демонструє художньо-образне мислення та індивідуальну творчу інтерпретацію під час виконання музичних творів ; 2 етюди на різні види техніки;

відтворює програмні музичні твори різного характеру, жанру, форми з усвідомленим узгодженням їх технічної та художньої складових;

виконує програму напам'ять.

Протягом навчального року здобувач музичної освіти опановує не менш 6-8 творів різних за жанрами та характером, у тому числі 6

1-2 поліфонічні твори; 1-2 твори великої форми; 2 різнохарактерні п'єси; грає з листа доступні за складністю мелодії,

Транспонує нескладні музичні тексти.

П'ятий рік навчання			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Навчальний модуль 9. Систематизація набутих музично-виконавських вмінь та навичок. Накопичення, удосконалення виконавських навичок у творах великої форми та поліфонічних творах.	Удосконалення та розвиток різних видів техніки. Закріплення прийомів технічної роботи над різними видами фортепіанної техніками, акорди, арпеджіо, терції, трелі, октави. Вивчення творів різних жанрів та стилів відповідного рівня складності з		Добре володіє виконавською технікою. Визначає рівень технічної та виконавської складності. Вміє концентрувати увагу на відпрацюванні прийомів та елементів фортепіанної техніки. Знає особливості звуковидобування та педалізації у творах різних жанрів та стилів.

<p>Навчальний модуль 10. Підготовка до випускного іспиту. Закріплення, удосконалення та розширення знань та вмінь, необхідних для якісної гри.</p>	<p>усвідомленим узгодженням їх технічної та художньої складових.</p> <p>Удосконалення гри поліфонічних творів. Підголоскова, імітаційна, контрастно-тематична поліфонія на прикладі різних жанрів.</p> <p>Виконання творів великої форми (сонатної, варіаційної, рондо) композиторів різних епох.</p> <p>Удосконалення слухового контролю. Реалізація поліфонічних завдань. Драматургія твору великої форми.</p> <p>Робота над високим рівнем «виконавської витримки» та артистизму при виконанні музичних творів.</p>		<p>Знає будову поліфонічних творів, вирізняє поліфонічну фактуру та визначає її види. Визначає способи опрацювання окремих елементів поліфонічної фактури. Володіє термінологією, необхідною для аналізу структурних елементів музичної мови. Відтворює авторський текст з усіма деталями. Самостійно визначає основні апікатурні та артикуляційні прийоми. Знає специфіку педалізації у творах відповідно до особливостей жанру, форми, епохи.</p> <p>Демонструє належний рівень виконавської майстерності (володіння звуком, техніка). Втілює композиторський задум, відповідно до стилю, форми та рівня складності.</p> <p>Розкриває образну складову, демонструє ступінь залученості у процес виконання та розуміння змісту твору. Застосовує комплекс виконавських прийомів, використовуючи можливості фортепіано для досягнення переконливої інтерпретації авторського тексту. Володіє виконавськими навичками.</p>
<p>Всього годин у навчальному році</p>			

Під час виконання програми **підсумкового контролю** учень/учениця:
демонструє артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність;
під час виконання програми демонструє розуміння формоутворюючих
тастилістичних особливостей музичних творів;
володіє програмним репертуаром ;
готовий до здобуття фахової передвищої мистецької освіти або продовження
навчання на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти.

Протягом навчального року здобувач музичної освіти опановує не менш 6
творів різних за жанрами та характером, у тому числі:

1 поліфонічний твір; 1 твір великої форми; 2 різнохарактерні п'єси; 2 етюди на
різні види техніки;

Володіє навичками самостійного розбору творів рівня 2-3 року навчання;

Виконує творчі форми музикування.

Завдання підсумкового контролю:

модуль №9 (прослуховування): грає напам'ять або по нотах 3 твори-
поліфонічний твір, п'єса, етюд;

модуль №10 (іспит): грає напам'ять не менш 4 творів, серед яких, обов'язково
твір великої форми, поліфонічний твір, п'єса, етюд.